Lietas Nr. A420210516
Lietas arhīva Nr. A42-02105-16

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
LIEPĀJAS TIESU NAMS

S P R I E D U
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Liepājā 2016. gada 5. septembrī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese Kristīne Brokane,

piedaloties pieteicējas /pers. D/ – /pers. D/ pilnvarotajam pārstāvim zvērinātam advokātam Raivim Grīnbergam,
atbildētājas – Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes – Valsts ieņēmumu dienesta pārstāvjiem /pers. E/ un /pers. F/,

atklātās tiesas sēdēs izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. D/ – /pers. D/ pieteikuma par Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektores 2016. gada 12. aprīļa lēmuma Nr. 31.2-22.10/2606 „/pers. D/ – /pers. D/ sūdzības izskatīšanu" atcelšanu daļā par papildu nomaksai noteikto iedzīvotāju ienākuma nodokli 6557,80 *euro*, soda naudu 983,67 *euro* un nokavējuma naudu 1295,17 *euro*, kā arī par deklarēto skaidras naudas uzkrājumu uz 2012. gada 1. janvāri samazināšanu par 1978,06 *euro*.

Aprakstošā daļa

[1] Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) Nodokļu kontroles pārvaldes Fizisko personu otrā audita daļa no 2015. gada 17. jūlija līdz 14. oktobrim veica pieteicējai /pers. D/ – /pers. D/ iedzīvotāju ienākuma nodokļa (turpmāk – IIN) auditu par 2012. un 2013. gadu. Pamatojoties uz auditā konstatēto, ar VID Nodokļu kontroles pārvaldes Fizisko personu otrās audita daļas galvenās nodokļu inspektores 2015. gada 14. oktobra lēmumu Nr. 23.12/L-954 „/pers. D/ – /pers. D/ iedzīvotāju ienākuma nodokļa audita rezultātiem" (turpmāk – sākotnējais lēmums) pieteicējai papildu nomaksai budžetā noteikts IIN 12 487,91 *euro*, soda nauda 1873,20 *euro*, piemērojot likuma „Par nodokļiem un nodevām" 32. panta septītās daļas nosacījumus, un nokavējuma nauda 2956,56 *euro*, kā arī par 1978,06 *euro* samazināti pieteicējas deklarētie skaidras naudas uzkrājumi uz 2012. gada 1. janvāri *(lietas 1. sējuma 29.-44. lapa)*.

Nepiekrītot sākotnējam lēmumam, pieteicēja to apstrīdēja augstākā iestādē *(lietas 1. sējuma 24. lapa)*.

2016. gada 12. aprīlī VID ģenerāldirektore pieņēma lēmumu Nr. 31.2-22.10/2606 „/pers. D/ – /pers.D/ sūdzības izskatīšanu" (turpmāk – Lēmums), ar kuru nolemts: 1) atstāt negrozītu sākotnējo lēmumu daļā par papildu nomaksai noteikto IIN 6557,80 *euro*, soda naudu 983,67 *euro* un nokavējuma naudu 1295,17 *euro*, kā arī par pieteicējas deklarēto skaidras naudas uzkrājumu uz 2012. gada 1. janvāri samazināšanu par 1978,06 *euro*; 2) atcelt sākotnējo lēmumu daļā par papildu nomaksai noteikto IIN 5930,11 *euro*, soda naudu 889,53 *euro* un nokavējuma naudu 1661,39 *euro (lietas 1. sējuma 8.-19. lapa)*.

Lēmums tā pārsūdzētajā daļā pamatots ar turpmāk norādītiem argumentiem.

[1.1] Pieteicēja uz 2012. gada 1. janvāri deklarējusi skaidras naudas uzkrājumus 100 795,19 Ls, uz 2013. gada 1. janvāri – 14 033,42 Ls, bet uz 2013. gada 31. decembri – 0 Ls. Savukārt 2012. gada 1. jūnijā VID iesniegtajā mantiskā stāvokļa deklarācijā pieteicēja uzrādīja skaidras naudas uzkrājumus uz 2011. gada 31. decembri 99 405 Ls apmērā. Atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajam minētā summa 2012. gada 23. un 29. maijā tika iemaksāta bankas kontā. Līdz ar to VID atzinis pieteicējas skaidras naudas uzkrājumus uz 2012. gada 1. janvāri 99 405 Ls apmērā. Tā rezultātā pamatoti samazināti pieteicējas deklarētie skaidras naudas uzkrājumi par 1390,19 Ls jeb 1978,06 *euro*.

[1.2] Pieteicēja 2013. gada papildu deklarācijā deklarējusi no /pers. I/ saņemtu aizņēmumu 9100 Ls apmērā, tādējādi faktiski palielinot savus līdzekļu avotus. Vērtējot /pers. I/ algotā darbā saņemtos ienākumus laika periodā no 2004. gada 1. janvāra līdz 2012. gada 31. decembrim, konstatēts, ka tie nedaudz pārsniedz attiecīgā taksācijas gada Centrālās statistikas pārvaldes noteikto pilna iztikas minimuma patēriņa groza vērtību vienam Latvijas iedzīvotājam. Bez tam /pers. I/ 2012. gadā iegādājās dzīvokli, samaksājot par to 3000 Ls skaidrā naudā. Līdz ar to /pers. I/ ienākumi neliecina par iespējām veidot uzkrājumus un izsniegt aizdevumu pieteicējai attiecīgajā apmērā. VID rīcībā nav informācijas par /pers. I/ citiem līdzekļu avotiem. Savukārt /pers. I/ vārdā noformētais iesniegums, kurā norādīts, ka naudas līdzekļu avots ir mantojums no vecmāmiņas, nav vērtējams, jo šo informāciju neapliecina dokumentāri pierādījumi. Turklāt šāds iesniegums iesniegts pēc tam, kad pieteicēja saņēma sākotnējo lēmumu, kā arī tajā norādītais neatbilst /pers. I/ sākotnēji sniegtajai informācijai.

[2] 2016. gada 16. maijā Administratīvās rajona tiesas Liepājas tiesu namā saņemts pieteicējas pieteikums par Lēmuma atcelšanu daļā. Pieteikums pamatots ar turpmāk norādītiem argumentiem.

[2.1] Lēmumā norādītais attiecībā uz dokumentāru pierādījumu par mantojuma saņemšanu neesamību neatbilst Administratīvā procesa likuma 20. nodaļas noteikumiem un 162. pantam, jo pierādīšanas līdzekļi ir ne tikai rakstveida pierādījumi, bet arī liecinieku liecības. Pieteicēja jau sākotnēji bija norādījusi, ka /pers. I/ ģimenes locekļi var apliecināt to, ka /pers. I/ saņēmusi mantojumā skaidras naudas līdzekļus, taču VID to atstājis bez ievērības,

tādējādi nenoskaidrojot visus lietā nozīmīgus faktiskos apstākļus. Līdz ar to VID nav ievērojis objektīvās izmeklēšanas principu, kas vērtējams kā būtisks pārkāpums, jo, pareizi nepiemērojot materiālo un procesuālo tiesību normu un nepieprasot papildu paskaidrojumus no lieciniekiem, tiek ignorēti Administratīvā procesa likuma pamatprincipi, pārkāpjot procesuālā taisnīguma principu.

[2.2] VID atsaucas uz Augstākās tiesas praksi, taču administratīvā procesa ietvaros lēmumi jāpamato tikai ar ārējiem normatīvajiem aktiem, pie kuriem tiesu prakse nav pieskaitāma. Lai arī Administratīvā procesa likuma 3. pants paredz tiesai iespēju piemērot judikatūru, tomēr tas ir darāms atbilstoši judikatūras būtībai. Latvijā nedarbojas precedentu tiesu sistēma, bet gan nolēmumi tiek pieņemti pēc faktisko apstākļu analīzes un attiecīgo tiesību normu piemērošanas, ievērojot administratīvā procesa īpatnības, uz ko norādījusi arī Satversmes tiesa 2005. gada 4. janvāra spriedumā lietā Nr. 204-16-01, proti, augstākas instances tiesas spriedums nav ārējais normatīvais akts, tāpēc zemāka instance var atkāpties no šī sprieduma, taču pienācīgi argumentējot savu viedokli.

[3] VID tiesai sniegtajā rakstveida paskaidrojumā pieteikumu neatzīst, pamatojoties uz Lēmumā norādītajiem argumentiem. Papildus VID norāda, ka lietā nav konstatējami apstākļi, kas Lēmuma pamatošanai liegtu izmantot Augstākās tiesas 2011. gada 14. oktobra spriedumā lietā Nr. SKA-245/2011 norādītās atziņas. Pieteicēja nav norādījusi, kāpēc viņas gadījumā būtu jālemj citādāk.

[4] Pieteicējas pārstāvis tiesas sēdēs pieteikumu uzturēja, pamatojoties uz tajā norādītajiem argumentiem.

[5] VID pārstāvis tiesas sēdēs pieteikumā ietverto prasījumu neatzina, pamatojoties uz Lēmumā un rakstveida paskaidrojumā minēto argumentāciju.

[6] Tiesas sēdē 2016. gada 15. augustā liecību sniedza /pers. I/ un /pers. K/.

Motīvu daļa

[7] Tiesa, noklausoties lietas dalībnieku paskaidrojumus un izvērtējot lietas apstākļus, secina, ka pieteikums ir noraidāms.

[8] Kā tiesas sēdē apstiprināja pieteicējas pārstāvis, lietā pastāv strīds tikai par to, vai VID pamatoti nav atzinis pieteicējas saņemto aizņēmumu no /pers. I/. Līdz ar to tiesai jāizvērtē, vai /pers. I/ rīcībā varēja būt pietiekami finanšu līdzekļi, lai 2013. gada 27. maijā noformētu aizdevumu pieteicējai 9100 Ls apmērā un vai šāds aizdevums reāli ir bijis.

Vērtējot minēto, tiesa konstatē un secina turpmāk norādīto.

[8.1] 2013. gada 27. maijā starp /pers. I/ (aizdevējs) un pieteicēju (aizņēmējs) noslēgts aizdevuma līgums, atbilstoši kuram /pers. I/ piešķir pieteicējai aizdevumu bez procentiem 9100 Ls apmērā ar atmaksas termiņu līdz 2020. gada 31. decembrim *(lietas 1. sējuma 116. lapa)*.

2015. gada 4. augustā /pers. I/ VID paskaidrojusi, ka ar pieteicēju viņai bijuši divi darījumi, proti, 2012. gadā viņa no pieteicējas nopirkusi dzīvokli *(lietas 1. sējuma 115. lapa)*, bet 2013. gadā izsniegusi pieteicējai aizdevumu skaidrā naudā 9100 Ls apmērā. Naudas līdzekļu izcelsmes avots ir uzkrājumi no /pers. I/ darba algas no 2004. gada 1. novembra *(lietas 1. sējuma 111.-112. lapa)*. Savukārt apstrīdēšanas iesniegumam pievienotā paskaidrojumā /pers. I/ norādījusi, ka pieteicējai izsniegtais aizdevums ir naudas līdzekļi, kurus /pers. I/ saņēmusi mantojumā no vecmāmiņas /pers. L/. Pierādījumi tam nav saglabājušies, bet par mantojuma iestāšanās faktu var liecināt viņas ģimenes locekļi *(lietas 1. sējuma 113. lapa)*. Paskaidrojumam pievienota miršanas apliecība Nr. /numurs/, kas apliecina, ka /pers. L/ mirusi /miršanas datums/*(lietas 1. sējuma 114. lapa)*.

[8.2] Izvērtējot /pers. I/ ienākumus no darba algas par laika periodu no 2004. gada 19. jūlija līdz 2012. gada 31. decembrim *(lietas 1. sējuma 201.-216. lapa)*, VID secinājis, ka /pers. I/ darba alga nedaudz pārsniedz attiecīgā taksācijas gada Centrālās statistikas pārvaldes noteikto pilna iztikas minimuma patēriņa groza vērtību vienam Latvijas iedzīvotājam. Tāpat VID konstatējis, ka /pers. I/ iegādājās dzīvokli, samaksājot 3000 Ls skaidrā naudā. Līdz ar to VID secinājis, ka /pers. I/ darba alga nevarēja kalpot par līdzekļu avotu pieteicējai izsniegtajam aizdevumam.

Savukārt /pers. I/ vēlāk sniegtajam paskaidrojumam par naudas līdzekļu mantojumu no vecmāmiņas VID nav piešķīris ticamību, jo nav bijuši iesniegti citi dokumentāri pierādījumi, kas šos paskaidrojumus apstiprinātu.

Tiesa neuzskata, ka VID apstrīdēšanas stadijā būtu bijis jāmeklē personas, kuras varētu apliecināt apstrīdēšanas iesniegumam pievienotajos /pers. I/ paskaidrojumos norādītos apstākļus par naudas iegūšanu. Turklāt /pers. I/ pat nebija norādījusi, kādi tieši ģimenes locekļi to varētu apliecināt.

Konkrētajā gadījumā jāņem vērā, ka VID bija apšaubījis sākotnēji norādīto informāciju, ka /pers. I/ aizdevumu veikusi no darba algas uzkrājumiem, pamatojot šaubas ar /pers. I/ ienākumu vērtēšanu. Vēloties pierādīt pretējo, tieši pieteicējas pienākums bija iegūt nepieciešamos pierādījumus saviem apgalvojumiem. Saskaņā ar likuma „Par nodokļiem un nodevām" 38. pantu, ja nodokļu maksātājs nepiekrīt nodokļu administrācijas aprēķinātajam nodokļu maksājumu lielumam, pierādījumus par nodokļu maksājumu lielumu nodrošina nodokļu maksātājs. Arī Administratīvā procesa likuma 150. panta trešā daļa uzliek par pienākumu pieteicējam atbilstoši savām iespējām piedalīties pierādījumu savākšanā.

Līdz ar to pārmetumi VID, ka tas konkrētajā gadījumā nav savācis nepieciešamos pierādījumus, tai skaitā noskaidrojis, kuri tieši būtu tie /pers. I/ ģimenes locekļi, kuriem būtu jāprasa paskaidrojumi, ir nepamatoti.

[8.3] Vērtējot /pers. I/ apgalvojumu par naudas līdzekļu saņemšanu mantojumā, norādāms, ka tas ir pretrunā ar sākotnēji /pers. I/ norādīto 2015. gada 4. augusta paskaidrojumā VID, tādēļ VID pamatoti vēlāk sniegtajam paskaidrojumam ir piešķīris mazāku ticamību.

[8.4] Tiesas sēdē pēc pieteicējas pārstāvja lūguma kā liecinieces tika nopratinātas /pers. I/ un /pers. K/. Vērtējot šo lieciniecu liecības, tiesa konstatē un secina turpmāk norādīto.

[8.4.1] Pēc liecinieces /pers. I/ liecinātā, pieteicēja ir /pers. I/ dēla vecmāmiņa. /pers. I/ ar pieteicēju ir labas attiecības, līdz ar to viņa labprāt aizdevusi pieteicējai prasīto naudu. Kāpēc pieteicējai nauda ir bijusi nepieciešama un ar ko pieteicēja nodarbojas, /pers. I/ nezina un nav interesējusies.

Izskaidrojot situāciju par apstākļiem, kā /pers. I/ rīcībā bijusi nepieciešamā naudas summa, ko aizdot pieteicējai, /pers. I/ norādīja, ka viņas vecmāmiņa jau dzīves laikā bija nolēmusi, ka sev piederošās mājas atstās /pers. I/ māsai, savukārt dzīves laikā iekrāto naudu, proti, 9500 Ls, – /pers. I/.

[8.4.2] /pers. K/, kas ir /pers. I/ māte un /pers. L/ meita, tiesas sēdē apstiprināja, ka /pers. L/ jau savas dzīves laikā bija nolēmusi savu māju atstāt mazmeitai Kristīnei, bet iekrāto naudu – /pers. I/. Gan /pers. K/, gan /pers. L/ laulātais to esot zinājuši un nekādi iebildumi nav bijuši. Lai nebūtu jākārto formalitātes saistībā ar mantojuma lietu, māja mazmeitai Kristīnei pārrakstīta jau dzīves laikā, noslēdzot uztura līgumu. Savukārt iekrātā nauda, ko /pers. L/, neuzticoties bankām, glabājusi mājās, atradusies /pers. I/ zināmā vietā, ko pati /pers. L/ parādījusi, un bijusi vienošanās, ka pēc viņas nāves /pers. I/ šo naudu paņem sev.

[8.4.3] Abu lieciniecu liecībās pretrunas vai nesakritības šajā daļā par /pers. L/ gribu nav konstatējamas. Turklāt arī atbilstoši zemesgrāmatas datiem redzams, ka /pers. P/ nekustamo īpašumu /adrese A/, ieguvusi īpašumā, pamatojoties uz 2006. gada 7. jūnija uztura līgumu, saskaņā ar kuru arī noteikts aizliegums bez uztura ņēmēju /pers. L/ un /pers. R/ rakstiskas piekrišanas rīkoties ar īpašumu līdz viņu miršanas brīdim.

Uzklausot liecinieču liecināto par to, ka /pers. L/ dzīves laikā strādājusi fermā, viņai bijusi neliela saimniecība, pārdevusi jaunlopus, turklāt viņas laulātais saņēmis invaliditātes pensiju, tiesa no dzīvē gūtajiem novērojumiem par to, ka daudzi veci cilvēki ir taupīgi un prot iekrāt arī no nelielām naudas summām, vispārīgi neapšauba to, ka /pers. L/ varēja būt dzīves laikā uzkrāta naudas summa, kuru tā bija nolēmusi atdot vienai mazmeitai, ja otrai tika atstātas mājas.

[8.4.4] Taču tiesa apšauba to, ka /pers. I/, iegūstot šo naudas summu savā rīcībā 2010. gada beigās, turēja šo naudu mājās, nekur netērējot, lai 2013. gada maijā to aizdotu pieteicējai.

Tiesa ņem vērā, ka /pers. I/ ir iegādājusies dzīvokli, par ko maksājusi skaidrā naudā, VID, pārbaudot /pers. I/ ienākumus, secinājis, ka tie nav tādi, lai veidotu uzkrājumus. Tādējādi ir apšaubāms, ka /pers. I/ šo naudu nebija tērējusi ātrāk, sevišķi ņemot vērā, ka /pers. I/ bija iegādājusies dzīvokli.

Piemēram, Augstākā tiesa 2015. gada 19. februāra lēmuma lietā Nr. SKA-0309-15 8. punktā ir norādījusi, ka tiesai nav tikai jākonstatē līdzekļu izcelsme, bet arī tas, vai pieteicēja rīcībā šie līdzekļi ir palikuši līdz audita sākumam.

Pārfrāzējot šo Augstākās tiesas atziņu uz konkrēto lietu, jāsecina, ka pieļāvums, ka /pers. I/ rīcībā 2010. gada beigās nonāca /pers. L/ ietaupījumi, nav pietiekams, lai atzītu, ka šī nauda /pers. I/ rīcībā bija arī 2013. gada maijā. Ne no /pers. I/, ne /pers. K/ liecībām tiesa nekonstatēja ticamus argumentus tam, kā un kāpēc iegūtā naudas summa turēta mājās un nekur nav tērēta.

[8.4.5] Papildu šaubas tam, ka /pers. I/ tiešām aizdevusi naudu pieteicējai, rada arī tas, ka /pers. I/ nav interesējusies, kādam nolūkam šī nauda nepieciešama, /pers. I/ to aizdevusi bez procentiem, tiesas sēdē nezināja, uz kādu laiku naudu ir aizdevusi, turklāt aizdevuma līguma eksemplārs ir pazudis. Ir pieļaujams, ka situācijā, ja /pers. I/ ir labas un tuvas attiecības ar pieteicēju, /pers. I/ tiešām varētu pieteicējai pilnībā uzticēties un būt pārliecināta, ka nepieciešamības gadījumā, kā viņa liecināja tiesas sēdē, pieteicēja uzreiz naudu varētu atdot, taču šādu tuvu attiecību gadījumā /pers. I/ arī noteikti zinātu, kādam mērķim pieteicējai vajadzēja naudu aizņemties. Turklāt, ja jau pieteicējai ir iespēja jebkurā brīdī šo naudu atdot, tad kāpēc šāds aizdevums vispār ir nepieciešams.

[8.4.6] Bez ievērības nav atstājams arī /pers. K/ liecinātais, ka viņa nav bijusi informēta par to, ka /pers. I/ pieteicējai ir aizdevusi šādu naudas summu, un par to uzzinājusi tikai nesen saistībā ar tiesas procesu. Savukārt /pers. I/ norādīja, ka /pers. K/ par šādu faktu ir stāstījusi jau aizdošanas brīdī. Tiesa nepiekrīt pieteicējas pārstāvja norādītājam, ka šādas naudas summas aizdošana nav bijusi tik svarīga lieta, lai /pers. K/ to atcerētos. Tiesas ieskatā, ja /pers. I/ savai mammai būtu stāstījusi, ka no vecmāmiņas saņemto naudu aizdos pieteicējai, visticamāk /pers. K/ to atcerētos.

Tiesa par ticamāku uzskata situāciju, ka /pers. I/ vienkārši ir piekritusi parakstīt aizdevuma līgumu pēc pieteicējas lūguma, bet reāli naudu nav aizdevusi.

[8.4.7] Tiesa šīs lietas ietvaros neuzskata, ka tikai ar abu liecinieču liecībām bez jebkādiem citiem pierādījumiem lietā būtu ticami pierādīts, ka /pers. I/ tiešām ir aizdevusi attiecīgo naudas summu pieteicējai. Tādējādi nav pamata secināt, ka pieteicēja ticamā veidā būtu atspēkojusi VID Lēmumā secināto par aizņēmuma no /pers. I/ neiespējamību.

[9] Ņemot vērā ka pret Lēmumu pārējā daļā pieteicējai iebildumu nav, arī tiesa pati nekonstatē citu būtisku pamatu Lēmuma atcelšanai tā pārsūdzētajā daļā, Lēmums atzīstams par tiesisku administratīvo aktu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246. – 251. pantu un 289. – 291. pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. D/ – /pers. D/ pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektores 2016. gada 12. aprīļa lēmuma Nr. 31.2-22.10/2606 „/pers. D/ – /pers. D/ sūdzības izskatīšanu" atcelšanu daļā par papildu nomaksai noteikto iedzīvotāju ienākuma nodokli 6557,80 *euro*, soda naudu 983,67 *euro* un nokavējuma naudu 1295,17 *euro*, kā arī par deklarēto skaidras naudas uzkrājumu uz 2012. gada 1. janvāri samazināšanu par 1978,06 *euro*.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Liepājas tiesu namā.

Spriedums sastādīts 2016. gada 5. septembrī.

Tiesnese K.Brokane